

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукписи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за комесара железничке полиције у Пироту, у рангу полицијског писара прве класе, Петра Протића, полицијског писара прве класе среза параћинског, — по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза расинског Косту А Поповића, полицијског писара исте класе начелства округа крушевачког, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе начелства округа моравског Михаила Ф. Тајића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе начелства округа крушевачког Живка Сарамандића, полицијског писара исте класе среза расинског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Светозара Поповића, полицијског писара исте класе среза таковског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза таковског Ратољуба Михаиловића, полицијског писара исте класе начелства округа нишког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза беличког Владимира Тасића, полицијског писара исте класе начелства округа моравског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза златиборског Милутина Ивановића, полицијског писара исте класе среза беличког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза левачког Мирослава Жупањевца, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, — по потреби службе; и

за полицијског писара треће класе начелства округа нишког Луку Ј. Јововића,

практиканта Министарства унутрашњих дела.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. новембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Михајло Стојковић, комесар железничке полиције у Пироту у рангу средњег начелника друге класе, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја са пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. новембра 1909. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Јавна продаја код које би, изузимајући она два случаја у § 479. предвиђена, извршни орган, по основу insolвенције, забранио неком да лицитира, била би неуредна и могла би се поништити на тражење заинтересованих лица (§ 501. у вези са §-ом 479.). Питање се поставља само да ли би се, међу лица која би ту имала право тражити уништај продаје, могао уврстити и онај кога извршилац продаје није, из реченог разлога, примио за лицитанта, питање којим ћемо се ми позабавити у одељку о уништају јавне продаје.

Шта ће бити са продајом код које је, противно §-у 479., био и стечајни дужник надметач? Овде можемо навести примербе Касационога Суда (Одељење) од 7. маја 1903. год. бр. 2.899. у којима стоји ово: „Суд је погрешно, што је у свом решењу казао, да то, што је лицитант под стечајем, није никакав услов

за уништај продаје по § 501. грађ. суд. пост., кад по § 479. грађ. суд. пост. *презадужени не може се надметати на јавној продаји*, и кад је исти § 479. увршћен међу остале у § 501. грађ. суд. пост. побројане §§-е, који јавну продају неуредном чине.

„Па кад је дужник у својој тужби Бр. 3134. 1902. год. навео међу остале и горњи случај из § 479. грађ. суд. пост. као услов за уништај продаје по § 501. грађ. суд. пост., онда је суд требао да цени и овај услов па по том да своју одлуку донесе по § 504. грађ. судског поступка.“¹⁾

С погледом на оно што смо горе навели као разлог аконске забране да лице под стечајем може лицитирати, ово решење Касационога Суда не треба оставити без извесних напомена. На име, да ли се горње решење Касационога Суда односи и на случај, када је лице под стечајем не само било надметач него је оно, шта више, пописано добро и купило? Пре свега, стечајни дужник, купац, не би могао тражити уништај продаје, као што би то могао малолетник или расипник, пошто стечајни дужник није — а то смо већ казали — правно неспособан да лично закључује правне послове. Шта, пак, бива са добрима која дужник под стечајем стече, у то не можемо овде, наравно, удазити, јер бисмо изишли из круга овога свог рада. Само ћемо напоменути да се законодавац тим случајем бави у § 57. закона о стечајном поступку (в. и § 54. истога закона, доуна од 15. новембра 1864., год., зб. XVII., стр. 287.). Питање о поништају јавне продаје при којој је највећу цену понудило једно лице под стечајем поставља се, као што видимо, само односно осталих лица у продаји заинтересованих, специјално односно поверилаца и дужника. Могу ли та лица тражити уништај те продаје, по § 501.

¹⁾ С Јањић, *Грађански Судски Поступак*, прогумачан начелним одлукама, опште седнице Касап. Суда и одељења и одлукама управних власти: *Полицијски Гласник*, год. 1904., бр. од 29. Августа, стр. 267..

у вези са §-ом 479.? Питање није просто стога што разлог због кога се не допушта надметање стечајном дужнику, а тај је, као што знамо, интерес који имају и дужник и повериоци да једно лице ноторно инсолветно не буде евентуално купац на јавној продаји, тај разлог, велимо, не вреди више, када је, ма услед чега то било, стечајни дужник већ лицитирао и добро купио. Изгледа да интерес ни поверилаца ни дужника није тада, да траже уништај продаје. И заиста, уништајем ове они би спречили евентуално полагање цене од стране купца, и на тај начин би само одгодили момент своје наплате. Имајући ово у виду, као и то да је законодавац овде мислио, на првом месту, на приватне интересе, зар се не би могло рећи да, за тај факат што је купац на јавној продаји једно лице под стечајем, законодавац није никако хтео везати ту последицу да дужник и повериоци могу тражити, и у том случају, уништај продаје? И што би још ишло у прилог оваквог тумачења тога законског случаја, то је то посматрање да забрана, од стране закона, да извесна лица узму учешћа у неком правном послу не мора увек повлачити и уништај тога посла, ако су, и поред те забране, та лица у њему имала удела. У том смислу можемо навести, н.пр., случај када свештеник венча девојку испод петнаест а изнад тринаест година. И ако грађански законик забрањује свештенику, чак и под претњом казне (§ 72., други половина, у вези са § 69. б. истога законика као и са § 136. крив. зак.), да такву девојку венча, опет зато брак, закључен противно тој законској забрани, не мора бити уништен: он ће остати у снази, ако га надлежни Архијереј благослови (благослов који § 72. грађ. законика назива »опроштај«). Такав је исти случај и са степенима сродства који нису строго црквом забрањени: и ту брак може, по одобрењу Епископа, остати у снази, ако је свештеник, прекршивши наредбу законодавцу, венчање ипак извршио (§ 80. грађ. зак. у вези са § 69. истога законика, као и са §§ 139. и 204. крив. зак.).

И поред свега тога, опет се мора признати дужнику и повериоцима право на уништај јавне продаје, код које је купац стечајни дужник. Јер, ако стечајни дужник не положи излицитирану цену (§ 482.), шта ће онда чинити та заинтересована лица? Она би могла да траже нову продају на штету купчеву (§ 484.); али какве би користиле она ту имала од одговорности купчеве, када је он под стечајем, када је он дакле, бар у врло великој већини случајева, инсолвентан? Међутим, када је купац једно лице које није под стечајем, већа је вероватноћа да ће се од тога лица моћи наплатити штета која би се другом продајом могла показати.

Теже је питање односно права дужника и поверилаца да траже уништај продаје, ако је дужник под стечајем био само надметач, али продаја на њему није остала. Да ли би и тада, саобразно горе наведеном решењу Касационога Суда, требало дужнику и повериоцима признати право на уништај продаје? То пи-

тање за сада резервишемо, остављајући да и њега доцније, када будемо говорили о уништају јавне продаје, третирамо.¹⁾

Претпостављајући да се на питање: да ли је јавна продаја у којој је узео учешћа и стечајни дужник неуредна, одговори афирмативно, извршни орган биће несумњиво, у таквом случају, одговоран, ако му је било познато да је тај лицитанат био под стечајем. Али quid ако он то фактички није знао? Питање се поставља стога што се проглас о отварању стечаја над једним лицем објављује, онако како је то прописано у § 22. зак. о стец. поступку, и што се отварање стечаја сматра као опште познато, чим су извршене све оне мере које су, у наведеном пропису зак. о стец. поступку, наређене ради обнародовања стечаја (§ 22. стец. закона). Отуда, да ли би се орган који је продају извршио могао бранити тиме да њему фактички није било познато да је дотични надметач био под стечајем, и ако је стечај био, саобразно закону, објављен? Ми мислимо да оваква одбрана не би вредела. И заиста, шта се вели у другом ставу §-а 22. зак. о стец. поступку? Вели се ово: »За житеље у месту суда обнародовање сматра се за свршено онога дана, кад се пред судом и у вароши приковало, а за све друге, од дана, када је први пут у новине стављено.« Законодавац овде не прави разлику између приватних лица и органа власти, због чега се има узети да се наведена одредба тиче и ових последњих. У осталом, када се она тиче приватних лица, још више се она мора односити на органе власти, који, свакако, имају као нарочиту дужност то: да воде рачуна о ономе што неки други орган власти ради и објављује. Рећи: да званичне објаве у *Списку Новинама* треба да прате само појединци а не и власти, било би сасвим нелогично: то би значило да једна власт није дужна пратити рад друге власт, што се своди на то, пошто је власт једна целина, да власти нису у додиру и односу једна с другом, да једна не зна за другу, да власт не зна за власт, да власт не зна за себе! (наставиће се)

Ж. Перџ.

ПРЕДЛОГ

НОВОГ НЕМАЧКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

(НАСТАВАК)

На основу овакве одлуке суда, за улут и издржање осуђеника у заводу за рад

¹⁾ У француском праву, јавна продаја на којој је било купац једно лице »potoirment insolvable« (ноторно инсолветно) ништавна је (као, у осталом и она ако је, на тој продаји, остао као купац ма које од лица којима је, по чл. 711 франц. грађ. суд. пост., забрањено лицитирати). Аутори се само питају, да ли је та ништавост таква да је може истаћи и сам купац (који је, противно чл. 711. грађ. суд. пост., лицитирао и излицитирао)? Voizard, Colmet-Daage et Glasson одговарају негативно, из чега излази да, у горњем случају, купац (лице ноторно презадужено) не би могло тражити уништај продаје (l'annulation de l'adjudication), већ само дужник, интабулисани (хипотекарни) повериоци и поверилац који је захтевао продају. (Leçons de procédure civile, t. II, p. 453 et 454).

стараће се среска полицијска власт. Ако је осуђени странац, среска полицијска власт може га протерати из немачке области на место или поред задржавања у заводу за рад.

Докаже ли се накнадно, да осуђени није способан за рад, а улут је у завод извршен на место казне лакшег или тежег затвора, суд има у том случају да одмери трајање казне лишења слободе. Ако је, пак, осуђени издржао половину одређеног времена у заводу, среска полицијска власт може га условно отпустити.

Интересантне су две ловине: *забрана посећивања кафана и пуштивање у завод за лечење пијаница*. Те одредбе гласе: Ако је каква казнима радња извршена услед пијанства суд може поред казне забранити осуђеноме посећивање кафана до годину дана. Ако је доказана болест пијанства суд може, поред најмање дво-недељне казне тежег или лакшег затвора, наредити пуштивање осуђенога у завод за лечење пијаница, до осуђеникова оздрављења; то лечење може бити најдуже две године, а наређиваће се, ако изгледа да је та мера неопходна, да би се осуђени поново навикао на законити и уредан живот.

Кад се таква одлука изрече, среска полицијска власт има да се постара за улут и издржавање болесника у таквом заводу. Она је овлашћена, да отпусти болесника и пре одређеног времена, у случају његовог ранијег оздрављења.

Осуда робијом повлачи трајну неспособност за службу у немачкој војсци или морини, као и трајну правну неспособност за вршење јавних служби и правозаступништва.

Кад је дело производ бешчасне наклоности, поред смртне казне и доживотне робије може бити изречен трајан *губитак права грађанске части*, а поред времене казне робије или поред тешког затвора и времене губитак права грађанске части; но поред казне тешког затвора ипак само у случајевима, кад је ова изречена за какав злочин или хотимични преступ и кад је најмање одмерено шест месеца. Трајање времене казне губитка права грађанске части траје код казне робијом две до десет, а код казне тешког затвора једну до пет година.

Ако је који Немац у иностранству осуђен за злочин и преступ, који по немачким законима повлаче за собом губитак права грађанске части, допуштено је ново кривично суђење, да би се та последица изречена онеме, ко приликом тога суђења буде оглашен за кривога.

Ако је по издржаној, опрштеној или застарелој казни лишења слободе прошао извесан круг времена, који код казне робије може бити најмање три, а код тешког затвора најмање две године, суд може осуђеноме *повратити права изгубљене грађанске части*, ако се он од тада поштено владао и показао заслужан нарочитих обзира, а сем тога свим се силама трудио, да поправи штету, коју је проузроковао својом казним радњом.

Кад је по издржаној, опрштеној или застарелој казни прошао дужи круг времена за време кога се осуђени добро владао, суд може изрећи, да се *казна угаси* у

казним регистрима или у другим званичним белешкама казни.

Ако казна није тежа од тромесечног лишења слободе, тај круг времена мора бити код малолетних најмање две, а код одраслих најмање пет година; иначе, ако је већа казна, код малолетних најмање пет, а код одраслих осуђеника најмање десет година.

Казне робијом искључене су из ове одредбе. То исто важи и за казне тешког и лаког затвора дуже од године дана, изречене према одраслима.

Ако се с обзиром на начин извршења казниме радње или на личност осуђенога има узети, да би његово бављење у извесним местима било везано са нарочитом опасношћу за неког другог или за јавну сигурност, може му се изрећи *ограничене бављења* на трајање до највише пет година; то изрицање може бити увек поред казне робијом, а код казне тешког затвора најмање од годину дана, — све то само у случајевима које је закон нарочито предвидео. Време ограничења траје од дана издржане, опроштене или застarele казне.

Ако је казним радњом повређеном нанесена и штета која се накнађује по грађанском закону, суд ће, на захтев оштећенога поред казне досудити и *накнаду штете*, у случају кад ова не премаша суму од двадесет хиљада марака, и у колико њено утврђивање не би ометало кривичну истрагу.

У колико је накнада штете досуђена, искључено је тражење друге, даље накнаде штете од осуђенога.

Више осуђених на накнаду штете важе као солидарни дужници.

На овом смо се одељку мало више задржали што су у њему, махом, нове одредбе, којих у садањем немачком казном закону нема.

в.

Трећи одељак *о кривизи* (виности) потпуно је нов и доносимо га у целости (§ 58—62).

Ако закон није друкчије одредио, казниће се само онај ко казним ради. Казним ради, ко или хотимично или нехотично ради.

Хотимична радња биће увек кажњена; нехотична код престапа само онда, ако је то закон изрично наредио, а код иступа увек, у колико закон изрично или недвосмислено претпоставља хотимично извршење.

Хотимично ради онај, ко са знањем и вољом извршује дело.

Хотимична је радња у исто време и *намерна*, ако ју је учинилац извршио, да би њом постигао извесан успех.

Нехотично ради, ко извршује дело истина без предумишљаја, али ипак из оскудице оне пажње, коју је дужан и у стању да има према околностима и према својим личним односима.

Ако је учинилац сматрао, да је радња допуштена, што се *варало* у правним одредбама, које нису казнено-правне, а у њиховој примени, ту не стоји хотимична радња, а нехотична само онда, ако *заблуда* почива на нехотичној радњи.

Сматра ли учинилац коју радњу за допштену што се *варало* у казном закону, онда се у погледу кажњавања могу применити одредбе које су прописане за покушај.

Где је закон предвидео повећану казну за случај кад је казним радњом произвела последицу која се није хтела постићи, та ће се, казна, ако није друкчије нарђено, применити само тада, ако је учинилац могао предвидети могућност такве последице.

г.

Неће се казнити, ко је у време дела био душевно болестан, блесаст или бесвесан, тако да је његово *слободно одређивање воље било искључено*.

Ако слободно одређивање воље није било искључено којим од поменутих стања, али је ипак било у великом степену умањено, онда се приликом кажњавања имају применити одредбе, које су прописане за покушај. Одавде се изузима напитост сопственом кривицом. Осуђени по овом ставу, с обзиром на њихово душевно стање, у колико то оно захтева, издржаваће осуду у нарочито за њих одређеним заводима или одељењима.

Ако је повод бесвесности *напитост* сопственом кривицом, и ако је учинилац у таквом стању извршио какво дело, које је и код нехотичног извршења казним, онда ће се изрицати казна, која је предвиђена за нехотично извршење.

Кад је неко на основу горњих одредаба ослобођен од казне или истраге, или је осуђен на ублажену казну, ако то јавна сигурност захтева, суд ће наредити, да се они чувају у јавним заводима за лечење и негу. Ако је узрок бесвесности била *напитост* сопственом кривицом, ослобођени ће се упућивати у завод за лечење пијаница.

Код *нужне одбране* унесена је нова клаузула, да се за прекорачење граница *нужне одбране* приликом кажњавања имају применити одредбе које су прописане за покушај.

Неће се казнити онај, ко у времену извршења дела *није напунио четрнаест година живота*.

Ако учинилац у време дела није напунио осамнаесту годину живота, у погледу кажњавања примењиваће се одредбе прописане за покушај, но ипак се не сме досуђивати доживотна казна робије. Ако је према томе одређена казна робије, на њено место долази казна тежег затвора истог трајања. Пооштрење издржавања осуде, упут у завод за рад, губитак права грађанске части и ограничење бављења у извесним местима, не може се изрицати над оваквим личностима.

Изгледали дело у опште као последица оскуднога васпитања или се иначе има узети, да су потребне васпитне мере, да би се учинилац навикао на законити живот, суд може, поред или на место казне лишења слободе, наредити његово упућивање у завод за васпитање, које је под државним надзором.

Малолетници имају да издржавају казне лишења слободе у нарочитим, искључиво за малолетнике одређеним заводима или одељењима.

При том се имају са свим одвајати поупуно урачуњиви од умањено урачуњивих малолетника.

Казне лишења слободе за умањено урачуњиве малолетнике могу се извршавати и у заводима за васпитање, лечење или негу, који стоје под државним надзором. (НАСТАВИЌЕ СЕ)

Д. В. Бакић

ЛОНДОНСКА ПОЛИЦИЈА

(СВРШЕТАК)

Брзина суђења, као последица краткога поступка, и осетно велике казне код полиц. судова утичу повољно на јавну сигурност и одржање реда и мира. Нарочито су осетљиви према нарушењу јавног реда и мира. За пример да наведемо само случајеве са прошлогодишњим изгредима суфражеткиња (женска партија која тражи политичку равноправност с људима) око парламента и по улицама лондонским. За према нашим појмовима безазлене уличне изгреде кажњен је одмах велики број тих изгредничких дама затвором од две до шест недеља. Ономад је, опет, једна суфражеткиња покушала да на улици удари корбачем једнога министра, који се највише одупирао тежњама ових „равноправница“, те да на тај начин обрати пажњу јавног мњења на себе, а и да послужи својим партијским циљевима. Суд ју је одмах сутра дан изрекао пресуду од месец дана.

Као пример тачности у одржању законских и административних прописа интересантно је видети још како се тамо јавни локали ноћу затварају. Изузев приватних клубова, у које полиција у опште и не улази јавно, у Лондону нема јавних локала, који би целе ноћи били отворени. Све кафане, ресторани, забавни етатлисмани и у опште јавни локали могу бити према постојећим прописима отворени: недељом до 11 часова у вече,¹⁾ суботом до поноћи, а осталих дана преко недеље до 1 часа по поноћи. По свима локалима тачно кад наступи 11, односно 12 и 1 час, половина сијалица се одједном гаси. То је знак за госте да се спремају за одлазак, а келнерима да наплаћују трошкове. Све се то на мах ујурба и почне да креће, што на странца у прво време необично загонетно утиче. Који су почели да једу довршују на врат на нос или и напуштају јело, плаћајући своје рачуне. Већ после једног минута портир с поља улази и опомиње госте који још нису готови са речима: време, господе, време! А за идућа два минута локал мора бити празан. После тога полиција преко позорника контролише и где се буде ко затекао у локалу кажњава се осетно и он и, нарочито, сопственик локала. Све то поврви на улице, које после пола часа опусте и у најживљем ноћном крају. Пикадили-у, начичканом забавним локалима сваке врсте. Отменији свет повлачи се,

¹⁾ Енглези празнују недељу у правом смислу. Све је затворено, па и позоришта. Ресторани и кафане отворени су само у подне и у вече.

ако хоће још забаве и седења, у клубове, а остали иду својим кућама. На тај начин пијанчења, која нарочито ноћна спречавају код нижих класа, и здравствено и материјално рунишу људе.

Што се тиче ислеђења тежих кривичних дела лондонска полиција је по томе ближа нашој, но западно европским државама са засебним установама државног тужиоштва. Те установе тамо као и код нас нема, али постоји т. зв. „директор за јавно казнено гоњење“, који као чиновник министарства финансија под надзором „правног саветника круне“ руководи гоњење крив. дела и криваца и издаје упуства лицима која учествују у истрази. Полиција је дужна да тога директора извести о сваком убиству и крупнијем кривичном делу, које је од општег интереса, а он после за дотично дело, одређује јавног тужиоца који може бити и приватно правно лице, нпр.: адвокатски приправник. Пошто се по општем енглеском праву гоњење кривца сматра као приватна ствар повређеног или оштећеног, те по томе пада и на његов трошак, то се јавна тужба подиже готово само код убистава и других капиталних дела, иначе остаје у рукама приватног тужиоца.

4. Административно одељење.

На овом одељењу, које такође стоји под управом једнога од она три помоћника комисионера, пећемо се задржавати, пошто оно има чисто локални значај, бавећи се издавањем разних дозвола, контролом извесних занимања и опште — административним пословима.

Међутим излагања о лондонској полицији била би непотпуна, ако се не би поменула још једна засебна установа, а то је:

5. Полиција за чување народног здравља.

Санитетска полиција није под државном полицијом, већ у рукама лондонске месне самоуправе, изузев санитетске контроле над становима, која се налази под надзором управе лондонске грофовине — лондонског округа (вароши Лондона и једног већег круга око њега).

Лондонска самоуправа поред Сити-а дели се на још 29 варошких квартова. У сваком од ових квартова под надзором квартовног варошког одбора ради по један лекар као медицински чиновник и шеф санитетске полиције тога краја, под којим се налази једна маса извршних санитетских органа — санитетских инспектора и инспекторки. Број ових органа, особито женских, за последњих десет година порастао је за 70%, те се по томе може видети колики се значај у новије време нарочито придаје здравственој полицији.

Али и овим органима је рад доста отежан због великог поштовања личне слободе. Они смеју ради контроле и узимања пробе ући само у извесне јавне докале, иначе морају имати судску дозволу за приступ у какав локал ради контроле животних намирница. Па и са том судском дозволом само у изузетним случајима могу и противу воље сопственика локала ући, али ће дотични за сваки дан

противљења пуштања у локал платити на име казне по 5 фуната.

Поред контроле над становима, која има за циљ отклањање свега онога што би здрављу удило, ови општински инспектори нарочито воде контролу и над животним намирницама и радионицама.

За испитивање проба од разних животних намирница, које инспектори свакодневно узимају, постоје неколико хемијских лабораторија, чије се анализе у случају неисправности достављају суду ради осуде дотичнога. Иступи противу санитетских прописа и фалсификовања животних намирница доста се строго кажњавају, али је овим санитетским органима главнија дужност да произвођаче и продавце животних намирница обучавају и упуђују, да на леп начин отклоне оно што не ваља. Тек један знатно мањи део њихове делатности односи се на оптуге ради осуда.

Да би ови инспектори могли стварне поуке давати они су стручно изображени и пре пријема у службу полажу читав низ теоријских и практичних испита.

У лондонском самоуправном округу — грофовини — постоји такође једно санитетско одељење под управом једнога вишега медицинскога чиновника, који је потчињен једној комисији, изабратој од окружног одбора.

У томе одељењу ради неколико чиновника у канцеларији, а већи део органа је санитетско-технички изображен и под вођством једнога санитетскога шеф-инспектора врши поглавито контролу над становима и, особито, великим ноћним склоништима, а за тим и над радионицама и фабрикама. Под врло строгом су контролом и кланице и штале за краве музаре, те се на тај начин млеко као једна од најглавнијих животних намирница, нарочито за децу, контролише не само у вароши приликом продаје, већ и тамо где се оно и одакле добија.

Завршујући са лондонском полицијом морамо истаћи за наше прилике нарочито важну околност, да и ако је Енглеска уставна и парламентарна земља *par excellence* полиција је њена ванпартијска. Практични у сваком погледу Енглези више цене полицијску но и судску сталност. Приликом промене режима они знатан део судија мењају, али полицајце остављају на миру да искључиво гледају своја посла и старају се о своме високом задатку. Такође и сва унапређења у струци врше се из реда полицајаца, што појачава ревност службеника, а ови, познавајући добро службу, дају и најбоље резултате. Распра између појединих одељења или службеника сузбија се свом силином, како би сви хармонично дејствовали у одређеном правцу и циљу.

Жив. А. Лазић

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ УЧИЊЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(НАСТАВАК)

»И иследници могу наредити, да се оштећеном ствари поврате, ако нема по-

»требе доказивања, да су ствари његове, «нити су за ислеђење потребне да се за-»држе«.

Васпостављање стања ствари које је било пре деланта треба да буде увек наређено, кад је могуће као најприроднија накнада нарушења; кад то није могуће, жртви остаје као средство накнаде само накнада еквивалента, накнада која резултује из штете.

У основу, реституције и накнаде штете имају дакле заједнички циљ пошто се ове накнаде изричу да накнаде штету која је учињена приватним интересима деликтнозним актом; али се оне разликују својим карактером, јер је реституција директна и правилна накнада нарушења, док су накнаде штете његова индиректна и изузетна накнада. Из ове разлике резултују више последица: 1^о док се реституције ствари које су одузете деликтом, но, које су нађене у природи и налазе се у рукама власти морају увек да изричу по дужности, у свима случајевима у којима је познато лице коме припадају ове ствари, накнаде штете могу се допустити само на тражење повређене стране; треба да их ова захтева конституишући грађански део у процесу. Међу тим су критиковали ову разлику: подржавано је да је и осуда на накнаду штете јавног поретка по истом основу као реституције; тражили су да се она увек изриче без потребне интервенције повређене стране.

Ова разлика у изрицању по званичној дужности осуде на реституцију и осуде на накнаду штете само на захтев повређене стране, која постоји у науци, није јасно обележена у одредбама главе XXX крив. пост. о накнади штете. Из цитираног § 300. крив. пост.: »ако оштећени тражи да му се ствар поврати«, — ит.д. изгледа да се осуда на реституцију може изрећи само на захтев повређене стране, као и накнада штете за коју је у § 299. изрично речено да ће се ислеђивати само на тужбу оштећеног. Међу тим § 306. крив. пост. који говори о реституцијама уговора и одношаја пре деланта изгледа да је јавног поретка и да се ова осуда реституција у овом случају има изрећи по званичној дужности и без тужбе повређене стране. 2^о. Наружење је без сумње то што приморава странку која је повређена деликтом да тражи реституцију ствари која јој је била однесена или новчану накнаду штете која јој је учињена; али док је нарушење једини узрок акције за накнаду штете, оно је просто *трилика* за акцију реституција која има, у једном праву које раније постоји, (*droit préexistant*) ранији *raison d'être* од нарушења: исто тако, ове две акције нису везане, ни са гледишта њиховог вршења ни са гледишта њихове застарелости.

Према потребама поступка, реституције могу бити одложене или одобрене само под извесним условима.

Накнаде штете састоје се у накнадама које припадају лицу које је повређено кривичним делом, за штету коју је претрпело и добитак који је изгубило. Накнаде штете могу се додавати реституцијама или се могу досудити ако нема места реституцијама. Питања о томе има

ли места и колика треба да буде цифра накнаде штете, у начелу, остављена су увиђавности судова и њиховој одлуци. »Ако је оштећени или повређени претерану накнаду тражио, суд ће моћи такву, према процени вештака и другим околностима, умерити“ § 305. крив. пост. Страни, која је добила накнаду слободно је да располаже с њом како хоће, али је забрањено судијама да нареду примену суме на које изричу осуду по основу накнаде штете у корист ма каквог дела, баш и са пристанком и на тражење жртве деликта. Кад би било другачије, странке би можда из лажног стида и претеране деликатности, често се одрицале бенефиција накнада које им припадају, и судије би могле, због нарочитог циља коме су намењене накнаде штете, покушати да јој увећају цифру.

»Накнада штете злочинством или преступљеним причињене, као и накнада трошкова“, по § 295. крив. пост. »може се тражити у исто време и код истог суда, који казним делом ислеђује и суди, а може се тражити и особено“.

»Уз казним ислеђење може се накнада штете тражити до коначног претреса“.

Ако грађанско питање до коначног претреса не буде на чисто изведено, да би га суд с поузданошћу могао пресудити, као и кад би се због тога отежало и одуговлачило пресуђење казним делом, суд ће упутити оштећеног на особену грађанску парницу, против чега нема места жалби — § 296. крив. пост.

Ну, у оним случајевима у којима и сама величина казне зависи од величине штете нарочито се мора по § 299. крив. пост. редовно ислеђивати и причињена штета, — осим горњег случаја који предвиђа § 296. т. ј. кад грађанско питање није до претреса начисто изведено, у коме се оштећени упућује на особену грађанску парницу. Ако се накнада штете тражи особеном грађанском парницом, онда се ово тражење неће решити пре, док се најпре казним делом не оконча пресудом или решењем — § 297. кр. пост.

Оштећени и повређени могу, кад год хоће, од свог приватног потраживања одустати — § 299. крив. пост.

Судски трошкови конституишу накнаду према држави или грађанској странци специјалне штете која је причињена деликтом. То је битна идеја на којој је потребно да се задржимо.

Пошто свако кривично ислеђење, као и свако грађанско суђење изазива трошкове разне врсте, који се означавају под именом »трошкови“ или »издаци“ нужно је да се зна ко ће да их плати. У грађанском предмету свака страна која изгуби осуђује се на трошкове, т. ј. споси прво своје личне трошкове, и шта више накнађава трошкове које је противник платио у напред и које тражи закон о таксама; ништа није рационалније, јер у грађанском процесу странке су у истој линији; оне раде у своме сопственом интересу; и свршетак спора показује која странка није имала право, а која је имала право у процесу. Али у кривичном предмету питање није тако просто. С једне стране, тужилац је у суду државни тужилац, који ради не у каквом приватном интересу него у јавном интересу: треба ли он да буде осуђен на трошкове ако изгуби? Ту је прво питање, у толико деликатније за решење у законодавству, што је акција државног тужиоца увек беспристрастна и што одлука судска о отпуштању у корист окривљеног, често је мало препозна. С друге стране, аутор је нарушења у казном процесу принуђен да се брани оптужени: и као што он не може да избегне акцији, он такође не може да избегне трошкове, који су често знатни, које његов противник налази за нужне или просто корисне да би показао његову кривичну одговорност: треба ли, ако он изгуби, осуду на трошкове додати као отежицу казнама које га већ фрапирају? Најпосле, интервенција грађанске стране, која даје окривљеном два противника, покрећући у исти мах грађанску акцију и јавну акцију, компликује још више ово питање о трошковима. пошто треба одредити ко ће их платити у напред и која ће страна бити дужна да их накнади од три странке које су у спору пред судом.

У системи данашњег француског законодавства, ово питање о судским трошковима ремише се у следећим пропозицијама: 1. трошкове гоњења плаћа у напред држава, ако је исто било на захтев државног тужиоца; грађанска страна ако је чињено на захтев ове стране; 2. али ове трошкове по њиховој природи накнађава страна која изгуби: осуђени, грађанске странке или лица грађански одговорна; 3. у преступном делу, баш и у делу које суди нижа полиција, грађанска страна треба да буде увек осуђена на трошкове, са правом рекурса према окривљеном, ако изгуби, 4. трошкове одбране плаћа у напред осуђени и може их накнадити само грађанска страна ако изгуби, али не и држава. Државни тужилац који представља државу не треба никад да буде осуђен на трошкове. (Чл. 162. 176. 194. 211. 368. зак. о крив. пост. чл. 157 декрета од 18. јуна 1811. који садржи уредбу о судским трошковима¹⁾).

(СВРШИЛЕ СЕ)

КРИМИНАЛНА АНТРОПОЛОГИЈА

(НАСТАВАК)

Под именом рођеног или неоправимог злочинца, ми подразумевамо онога, чија криминална активност, потпуно или делом, зависи од урођене аномалије његовог персоналитета, без обзира на средину у којој живи и на дражења која га окружују. Његова активност опредељена је његовом структуром, која је и сувише ненормална. Због овога се он и одликује прераном зрелашћу и сталним неизлечивим повратом.

Али, као год у патогенези инфекционих болести, тако исто и код злочина, индивидуални услови или наследна предиспозиција, недовољна храна или орган-

ска слабост, олакшавају и објашњују надмоћност специфичних етиолошких утицаја. Према овоме, остале групе злочинаца различито су подложне криминалним надражајима, према предиспозицији која представља степен дегенерације. На ову предиспозицију утичу разни спољни фактори социјалног, индивидуалног и професионалног криминалитета.

Сви фактори или елементи генезе злочина безбројни су, као год што су безбројни и узроци болесних клица у организму; они су лични, ако се тичу атрибута саме индивидуе: доба старости и пол, јер људи и жене, стари и млади, као и деца, имају различите облике криминалитета.

Још је већа разлика у погледу криминалитета између нежењених и ожењених. Породица отежава материјалну страну живота код последњих, али у исто доба образује и једну заштитну брану против злочина. Професије такође дају различан континент злочина, који је врло велики код пекара и зидара, знатно мањи код слободних професија и, готово ништаван — са изузетком сексуалних облика — код свештеника. Васпитање и настава, и ако су изневерили паду која је у њих полагана, могу ублажити, ако не потпуно укинути, облике злочина. Извесне злочине, међутим, настава може увећати. Алкохолизам је нарочито у неразводној вези са злочином јер, путем наслеђа, руши организме и њихове генерације води у злочин.

Што се тиче социјалних фактора, њихова важност прецењивана је у томе смислу да могу утицати само на индивидуе, које су органски предиспонирани да подлеже њиховом утицају. Са овом резервом, међутим, несумњиво је да беда, брига и политичка гонења изазивају одговарајуће облике криминалне реакције. Противно овом, богатство, леност и неограничена власт изазивају извесне, нарочито сексуалне облике криминалитета.

Много мању, али ипак знатну важност, треба приписати физичким и климатским факторима: промене атмосферског притиска, температуре, физичких болести, троматизма и т. д. Ове промене нарочито имају великог утицаја на поремећен нервни систем, какав обично имају злочинци. Сви директори болница за душевне болести и казних завода знају, да дисциплина у њиховим заводима често зависи од атмосферских промена.

Најзад, поменућемо још неке факторе, чија је акција, истина, ограничена, али који нису ништа мање активни: имитација и сугестија н. пр. које имају толиког утицаја на колективни криминалитет, као и на криминалитет неодраслих, и које су, извесно, један од узрока због кога институције, одређене за одбрану од злочина: казнене заводи и заводи за поправку, постају огњиште злочиначке корупције.

Ови спољни фактори саставни су део генезе злочина, са већом или мањом важношћу, према томе да ли су последица већег или мањег индивидуално-дегенеративног поремећаја. Ако је овај поремећај знатан, као код рођених злочинаца, важ-

¹⁾ Garraud. Стр. 299.

ност патолошких фактора готово је несумњива. Противно овом, т. ј. ако је овај поремећај незнатан, спољни фактори дејствују активније и опредељују злочин. У овим случајевима јављају се различити облици злочина са одговарајућим злочинцима. Ту су, на првом месту, *злочинци по навици*, који су веома слични рођеним злочинцима, јер су и они са тешким антрополошким аномалијама, али се ипак код ових злочинаца осећа много већи утицај *средине*, који је резултат рђавих примера, тешкоћа у животу, напуштености у доба детињства и т. д. Сирочад, ванбрачна деца, алкохоличари и т. д. сачињавају највећи контингент ове врсте криминалитета.

У колико се учешће спољних фактора повећава, у толико се умањује озбиљност предиспозиције, и тада имамо *случајне злочинце* са разним њиховим облицима: криминалоиди, псеудо-злочинци и злочинци из пасије, за које „прилика“ одређује злочин. Она ради поред предиспозиције, без које сама прилика не би имала никаквог утицаја на потпуно нормалну индивидуу.

Разбојници, учесници мафије, камористе и шверцери дају нам често леп пример ове криминалне фигуре у земљама, у којима ова врста злочина привлачи слабе примером, страхом и извесним престижом храбрости. Удружени злочинци такође спадају у ову врсту због важности колективне криминалне сугестије, као и злочинци „банкари“ или они који нападају јавном животу, за које је власт била прилика за злочин и нада на некажњивост. И најзад, као што смо већ поменули, овде спадају и злочинци из пасије, који газе у злочин услед социјалних насија, т. ј. услед претерано развијених нормалних осећаја, тако основних и важних у данашњој социјалној и фамилијарној организацији.

Утицај органске предиспозиције код ове врсте злочинаца незнатан је, а главно је пасија. Они обично имају лепу и пријатну физиономију, на којој се врло тешко откривају трагови дегенерације. И по начину на који извршују злочин они се такође разликују од осталих злочинаца. Овај начин обично је јаван и тренутан, ма да се понекад јавља и предумишљај. Злочине врше без саучесника, а по извршењу не крију се, већ се, напротив, сами предају власти; у поврат, по правилу, не падају.

Политички злочинци не образују засебну групу, већ их има међу свима врстама злочинаца. Искуство несумњиво доказује, да злочинци рођени, случајни и из навике манифестују често свој криминалитет у облику политичких злочина, који нису главна одлика ниједне групе злочинаца.

Између побројаних група мушких злочинаца раздвојени су жене и деца, у много мањем броју но одрасли, а у сразмери која варира према разним групама. Али оно што је много интересантније за женски криминалитет, то је, што он има свој еквивалент у проституцији. Славна студиа Ломброзова и Ферерова открила је све сличности које постоје између два

облика дегенерације. Код проститутки се врло често налазе исти карактери, као и код злочинаца, а понекад чак и тежи. И доиста, проституција представља за женске једно ненормално скретање, које је много теже но код простог криминалитета. И саме проститутке разликују се по рођењу, навици и случају.

Криминалитет малолетника са својим специфичним облицима не разликује се много од криминалитета одраслих. Он нарочито интересује због свог наглог увећавања у последње доба, и с тога је потребно да видимо која су најбоља средства за његово спречавање и сузбијање.

Питање о казненом поступању са злочинцима круна је зграде криминалне антропологије. Њиме се утврђује основност њених доктринарних закључака и практичних дедуција.

Ово истраживање узрока и различитих фактора злочина показало је, да треба обратити нарочиту пажњу на репресивна и превентивна средства, којима је циљ да злочину одузму, кад год је то могуће, његове најактивније факторе, нападајући га још у самом почетку, кад га је најлакше победити и угушити. Створена је права криминална профилаксија, која према злочинима стоји онако исто као и игијена према болестима. Али је поље превентивних мера против злочина много шире и разноврсније но домене медицине, антропологије и правосуђа; оно образује нарочиту дисциплину и доктрину под именом *криминалне социјологије*.

Еквивалентима казне Фери је назвао један скуп мера економског, политичког и религиозног реда, којима је циљ спречавање криминалитета.

(СВРШИТЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

— Да, она је. Има страно име, па не могу да га запамтим. И њена служавка има чудновато име — зове се Концепција. Зар није чудновато име? Код нас се нико тако не зове.

— Дакле ви сте сигурни да се не вараате? упитаће је детектив.

— Апсолутно сигурна, господине, јер сам ове године продала само тај један калем.

Марк Жордан био је потпуно задовољан, јер су му ствари ишле брже и боље, но што је мислио. Сваки му се предосећај остваривао и триумфовао је у радости. Злочин је извршен са предумишљајем и у споразуму грофа и грофице. Пошто се опростио са старицом, отишао је и непрестано је премишљао, како ће се састати са Концепцијом. Да ли је и она учесница у овоме злочину, питао се он, и то је ваљало расправити.

Старица је остала запрепашћена и питала се, зашто ли је могао доћи овај господин, да тражи таква обавештења, која

за њу нису имала никаквог значаја и са зачуђеним погледом гледала је детектива, који је ишао улици Вебер. Старица најпосле уђе у дућан и прошапта: чудноват човек!

Марк Жордану било је лако да нађе грофицину хотел, јер ју је цео свет познавао. Одмах је ушао у једну малу кафаницу, која је била до самог грофициног хотела, јер је држао да се овде сакупља послуга за време слободних часова и заиста није се преварио. Одмах до кафанске одаје, у малој мрачној побочној собици, било се скупило неколико униформисаних момака, који су играли карата са грађанима тога кварта. Детектив седе до њих и одмах виде да се ту налази и грофицина послуга. За све време, док су они играли карата, детектив је пушио и пио и мирно је сачекао да се партија карата заврши и кад се сви дигоше, он запита једног од послуге, за кога је држао да ће бити најпредусретљивији, пошто је исти добио новац на картама, да ли он познаје неку Концепцију.

— Шпањолку? Знам је врло добро, рече човек. Она је служавка. Да не желите, случајно, са њоме говорити?

— Имао бих да јој саопштим врло важне ствари, а нисам рад да јој одем у стан, јер би је на тај начин могао компромитовати.

Слуга намигну и рече:

— Разумем. Сад ћу вам је послати, и оде смешећи се.

После неколико момената уђе у кафану једна лепушкаста црномањаста девојчица, врло стидљивог изгледа. Била је обична служавка и на себи имала је кецељу, украшену чипкама.

— Неко жели да ме види, рече Концепција?

— Овај господин, рече газда, показавши руком Марк Жордана. Девојчица поцрвени, погледа детектива и рече:

— Желите ли са мном говорити, господине?

— Да, драго моје дете, одговори љубазно детектив.

— Ја долазим од стране извесне особе, коју ви добро познајете.

Девојчица још већма поцрвени и стидљиво рече:

— Од стране Габријела?

— Наравно.

— Зашто није он дошао?

— Није могао.

— Овде је незгодно говорити о томе. Боље би било да одемо у ову малу засебну собицу и ту ћемо бити слободни да о свачему говоримо.

Концепција се устезала и гледала је збуњено детектива тако да се овај морао најпосле насмејати и казати:

— Ах! не бојте се ничега. Нећу вам изјављивати љубав, већ ћемо само говорити о њему.

— Па лепо, рече служавка, хајдемо тамо и они уђоше у побочну собицу.

Кад су сели за сто, детектив нареди келнеру да донесе ликер и кад су били услужени казаће му Концепција:

— Журим се, господине; имам посла. Могу ме тражити сваког момента. Саопштите ми све, шта вам је казао Габријел.

Марк Жордан извуче из цепа свилен калем, показа га девојци и рече:

— Ви сте купили ову свилу?

— Ову свилу? Да, вероватно. Зашто ме то питате? Какве то везе има са Габријелом? Никакве. Ви сте ме обманули, господине! Девојчица устаде, да иде, али је Марк Жордан задржа и рече:

— Саслушајте ме, драго моје дете. Ствар је врло озбиљна!

— Како, шта има то тако опасно?

— Има ствари, које се сада дешавају и које могу да вас ужасно компромитују. Концепција проблеме и рече:

— Да ме компромитују, а зашто?

— Казаћу вам и онда ће бити свршено и са Габријелом! Пре свега хоћу да вам кажем, ко сам ја. Дакле, ја сам инспектор полиције, који има за задатак да пронађе виновника једног ужасног убиства.

— Али, господине, ја не знам ништа. Никада никоме нисам учинила ништа на жао, рече прелашено девојчица. Поштена сам девојка, кунем вам се, рече Концепција. Ускоро ћу да се удам за Габријела, који је исто тако врло поштен човек. Он ради у једном магацину, господине, и никада му се ништа није могло пребацити.

— С тога сам и хтео да се обратим прво вама и ако ме не слажете и будете одговорили на сва моја питања, онда се немате чега бојати. Дакле, сигурни сте да сте ви пре кратког времена купили у улици Перголез, у оном малом дућану, овај калем свиленог концa?

— Да, господине, сигурна сам.

— За кога?

— За моју госпођу.

— Грофицу од Тора?

— Јесте, господине.

— Па лепо, кад вас будем позвао, ви ћете изјавити ово, што сте ми сада казали?

— Хоћу, господине.

— Онда се ничега не бојте, драго моје дете. Никоме не говорите ово што сам вас питао, јер би вам једна мала индискреција могла да проузрокује ужасне неприлике. Ви ћете доћи, кад вас будем позвао. Ево вам мога имена. За овим Марк Жордан пружи младој девојци своју визит-карту и рече:

— Сада идите кући. Никоме ништа не говорите, да не бисте имали непријатности. Ако би вас неко питао ко сам, кажите, један пријатељ мога Габријела, као што сам и ја рекао слуги, који је отишао да вас дозове. Ако не будете никоме ништа казали и ако будете потпуно дискретни, не само да вам се неће ништа непријатно десети, већ ћете се моћи ускоро да удате за Габријела и добићете том приликом врло леп поклон. У противном случају биће рђаво и за вас и за вашег пријатеља.

— Ви ме плашите, господине, рече запрепашћено девојка.

— Прво ћемо вас ухапсити.

Концепција задрхта и рече:

— Мене да ухапсите?

— Наравно. Бићете ухапшени као сачесница убице, особе, код које ви служите.

— Моја госпођа? Узвикну служавка. Детектив климну главом.

— Ужасно! Приметила сам ја, да се у кући моје госпође дешавају неке тајанствености. Страшно! Да не будем и ја компромитована?

— То је могуће, ако не будете озбиљни и чували потпуно тајну, коју сам вам казао.

— Спавајте мирно, господине. Могу ме сећи, али неће од мене ништа сазнати ни чути. Ви сад пронађите убицу, а ја вам стојим на расположењу.

Све иде како ваља и много боље, но што сам се надао! рече детектив. Сутра ће да пукне брука, господине грофе!

Детектив се опрости са служавком и оде потпуно задовољан, јер је био сигуран у успех, као и у дискрецију младе девојке. Право је отишао шефу полиције, саопштио му је све што је нашао за сходно и предузео потребне мере, чије ће мо резултате већ видети. Сахрана грофице де Сексто била је одређена за сутра у једанаест сати. Дакле, пре једанаест часова требало је извести целу ствар. На тај ће начин маркиз, а не гроф, испратити своју сестру до вечне куће.

Пошто су биле све мере предузете у погледу открића овога злочина, Марк Жордан одвезао се код маркиза Ксимонес, који га је у хотелу очекивао, као што су се раније споразумели. Кад је тамо дошао, затекао је маркиза у такоме стању, да му је у први мах било врло тешко. Као што је познато, маркиз је био у шпанолској амбасади, да би нашао тамо два потребна сведока за дуел, па кад су га сви са презрењем одбили, вратио се у свој хотел потпуно сломљен. Више није имао куражи да тражи нове сведоке, већ је још само рачунао на Марка Жордана и та га је помисао још одржавала и давала му нова живота. Кад је неко закуцао на његова собна врата, нагло је скочио, јер је држао да је Марк Жордан и није се преварио. Прве речи које је Марк Жордан изустиио, биле су ове:

— Имамо их, господине маркиже!

— Нађите се ви, господине маркиже: сутра у десет часова у хотелу грофа де Сексто, па ћете видети, шта ће се догодити.

— А гроф?

— Грофа ћемо ухапсити пред вама.

Другог вам обавештења не могу дати, јер имам још многе ствари да посвршавам. Само ви дођите сутра у десет сати. Сутра ће пасти гром из ведрa неба!

За овим је Марк Жордан напустио грофа и отишао да посвршава друге хитне послове као што је маркизу река. И заиста успео је да остави калем свиленог концa на место, одакле га је узео. Све му је испало за руком, како је и желео нико га није ни чуо, ни видео. Све су потребне мере биле предузете и сада ћемо видети на који је начин чувени детектив извео свој план.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

С француског
Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине костајничке, актом својим Бр. 865, пита:

У марту месецу ове године десно се случај, да је од непознатог лица упаљена бивша ово-општинска судница, која је до темеља сагорела, у којој су и сва акта спаљена.

Како је међу изгорелим актима био већи део извршних пресуда и непресуђених спорова, то се моли уредништво за објашњење:

1. Могу ли се такве пресуде по личном сазнању суда или по каквом другом основу извршити;

2. Какве доказе треба да употребе они тужиоци, који су своје оригиналне исправе били раније приложили но исте изгореле, и треба ли од њих у овом случају наплаћивати таксу; и

3. Може ли суд таквима издавати уверења за које лично зна да су овакве предмете имали, но да су погорели, и треба ли од њих наплаћивати таксу за уверење?"

— На ова питања одговарамо:

1. И ако општински часници, као судије, могу памтити, да су поједине предмете судили, ипак они не могу запамтити све појединости изречених пресуда, као што је, н. пр. величина дуга, стопа интереса и време од када овај тече, величина досуда ит.д.

Према томе, никако се не би могло оставити њиховом памћењу да оно утврђује: колика је досуда била, нити би њихове изјаве имале значај једне извршне пресуде, те да се по њима врши наплата.

Кад су и пресуде и сва акта тако уништена да нема никаква трага, онда се мора тражити нова осуда, у којој кметови могу имити улогу сведока с једне стране за постојање дуга и потраживања, а с друге стране да застарелост није наступила, ако поверилац не би употребио као доказно средство главну заклетву;

2. По предметима, где осуде нису изречене, а приложене исправе уз тужбу изгореле су, треба тражити преписе ових исправа код оних власти, где су тврђене, ако су оне биле јавне, па се тим преписима послужити.

Ако исправе нису биле јавне, а дужници не би признали дуг, онда се као доказно средство могу употребити сведоци ако ових има, а ако ових нема, онда главна заклетва; и

3. Суд може издавати уверења о сваком факту, који је њему познат, па и о томе, да су постојале пресуде или исправе али да су изгореле.

Колику ће доказну вредност имати оваква уверења на случај спора, то ће бити предмет оцене оне власти, која има да по њима ради и суди.

Како ови парничари морају тражити ова уверења присиљени случајем паљевине, то би их требало поштедити од наплате такса, али о томе треба прво одбо

да донесе нарочиту одлуку — да се такса неће наплаћивати.

II

Суд општине островичке, актом својим Бр. 1345, пита:

Суду ово општинском потребна су следећа обавештења:

1. У реону ове општине, суд општине града Ниша подигао је хидро-електричну установу, ради осветлења своје вароши и других предузећа.

У току радова за горњи циљ, заузета су непокретна имања од 10 лица из ове општине, ради постројења канала до централе.

Пре заузимања земљишта, нишка општина извршила је приватну погодбу са сопственицима земље у присуству полицијске власти, под видом закона о експропријацији и имања одмах заузела, канал постројила и новац са актима о погоди предала Нишком Првостепеном Суду.

Кад су лица, чије је имање заузето, затражила новац од првостепеног суда, одговорено им је: да се на имању убаштине и кад изврше пренос на нишку општину, добиће депоновани новац.

Ова, пак, општина не може им издати уверења о отуђењу по § 471. грађ. суд. поступка — јер немају довољно земље.

Према овоме, шта могу радити ова лица, чије је имање у присуству полицијске власти заузето а новац им се не издаје?

2. Исто тако заузето је путем експропријације и воденично земљиште од воденице, која постоји на обали реке Нишаве до централе, која је својина већином споменутих лица, дакле и овде постоји питање из споменутог § 471. о отуђењу — јер је новац положен код првостепеног суда, а не издаје им се пошто немају довољно земље?!

3. Поред осталог означена лица дугују држави и порезу, којима се пописује друга земља и продаје а новац од експроприсаног земљишта не узимље се ни за порезу, који се као депонован налази код суда више од две године.

— На ово питање одговарамо:

Ништа не стоје на путу наређења § 471. грађанског судског поступка, да лица, чије је земљиште заузето, изврше пренос на општину нишку, јер по ставу другом § 1. закона о експропријацији, на ова заузета не односе се ограничења из § 471. поменутог закона.

Према томе, општински суд може издати уверења, у којима ће констатовати истину — да лица, чије је земљиште одузето, немају *нагласицу*, али ће у истима назначити, да је случај експропријације, па ће суд и преко тога потврдити тачицу, било да се прво убаштињавају досадашњи сопственици, па да по тим убаштињењима врше пренос на општину нишку, било да се општина нишка непосредно убаштињава на ово имање.

Нека, дакле, тај суд договорно са сопственицима експроприсаног земљишта и општинском нишком утврди: да ли ће се општина нишка непосредно убаштиња-

вати, што би у осталом и најкраће и најјевтиније било — или ће то прво чинити досадашњи сопственици, па нека се приступи послу, како би сопственици једном дошли до новца и цела ствар завршила.

Оним досадашњим сопственицима, који дугују порез, не треба узимати у попис друго непокретно имање, него известити одељење да њихов новац лежи код Нишког Првостепеног Суда, па ће оно, у смислу чл. 107. закона о непосредном порезу, само тражити тај новац од суда.

Како и општини нишкој мора бити у интересу, да што пре дође до тачица на експроприсаном земљиште, а и првостепени суд има рачуна да један депозит расправи, то се уз мало настојавање сопственика и тога суда, може привести крају цела ова ствар за најкраће време.

III

Суд општине влајковачке, актом својим Бр. 1784, пита:

»Суд ово општински направио је распоред пореза за ову годину, према одобреном буџету, па га је поднео на одобрење пореском одељењу, а том приликом поднео му на потврду и дневник, у који ће се уводити овај прирез,

Пореско одељење извршило је преглед распореда разрезаног општинског приреза и исти потврдило, а дневник, по коме се има вршити наплата општ. приреза, вратило је општ. суду непотврђен, са изговором: да оно није надлежно за потврђење истог већ полицијска власт, која тврди остале касене дневнике.

Кад је суд исти дневник послао полицијске власти на потврду, и она га није хтела потврдити са изговором, да и она није надлежна већ пореско одељење.

Моли се уредништво за објашњење у првом наредном броју Полицијског Гласника: ко је надлежан за потврду дневника општ. приреза, јер исти непотврђен не представља вредност јавне исправе, те пред месном односно главном контролом нема вредности?«

— На ово питање одговарамо:

Пореско Одељење прегледа распоред општинског приреза и одобрава га, али оно није надлежно да тврди дневник у који се овај прирез уноси.

Та надлежност припада полицијској власти, која врши потврду и осталих јавних општинских књига — чл. 12. и 17. правила о рачуноводству и књиговодству код општинских судова — као што врши и потврду свију исправа у опште.

Ако она не би хтела ово учинити ма из којих разлога, онда би суд био нагнан да се обрати вишој власти, која је у положају да је нагнада ову дужност изврши.

За ову потврду не наплаћује се никаква такса, јер општински судови не воде ове дневнике по своме властитом нахођењу и потреби него то потиче из примене закона о окружном, среским и општинским буџатима, те се јавља као резултат њихове чисто службене радње.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Танаско Раденковић, из Адрана у срезу жичком, окривљен за крађу стоке, побегао је 7. овог месеца из притвора начелника среза гружанског. Он је раста средњег, плавих, малих бркова, косе плаве, жмиркавих очију, гласа женског; у одећу је сељачком. — Денеша начелника среза гружанског Бр. 29595.

Љубомир Живановић, из Венчана у срезу колубарском, који је због крађе осуђен на 5 година робије, побегао је 9. овог месеца из притвора првостепеног крагујевачког суда. Он је стар 40 година, средњег раста просед. У одећу је сељачком. — Денеша начелства округа крагујевачког Бр. 22417.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проласка стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом не означене бројеве акта или денеша.

ТРАЖИСЕ

Видосаву, кћер **Илије Петровића**, столара из Паланке, која је 31. прошлог месеца отумарала од своје куће незнано куд, тражи полицијска власт ради предаје родитељима. Видосава је стара 15 година, стага средњег, у лицу смеђа, очију жутих. — Денеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 24488.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестало лице и пронађено упуте именованој власти, која је тражење захтевала.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 6. и 7. овог месеца, непознати крадљивци украли су Михајлу Јевтићу, из Цикота, 14 брва оваца. Све су овце заочене по левом уву. — Денеша начелника среза левачког Бр. 15124.

Два непозната крадљивца украли су Животи Милошевићу, тежаку, из Берања, два коња. Један је коњ длаке врапе, матор 4 године, а други длаке доратасте, матор 3½ године. — Денеша начелника среза пожаревачког Бр. 21486.

7. овог месеца украдена је Живку Стојиљковићу, касанину из Крушевца, кобила мркодоратаста, матора 11 година, жиг «К». — Денеша начелства округа крушевачког Бр. 13680.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

На панађуру држаном 6., 7. и 8. прошлог месеца у Параћину, украдено је 15 комада непопуњених сточних пасоша под серијом ссс VI, и бројевима: 18774, 18775, 18776, 18777, 18782, 18783, 18784, 18785, 18786, 18787, 18789, 18788, 18795, 18796, 18797. — Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на појаву ових пасоша и њихових крадљиваца. — Акт начелника среза параћинског Бр. 27385.